

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 26 kwietnia 2018 r.,

sprawy **K.J.**

skazanego z art. 177 § 1 k.k., art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.,

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 25 lipca 2017 r., VII Ka [...] /17,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 6 marca 2017 r., sygn. akt IX K [...] /15,

p o s t a n o w i ł:

1) oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

2) zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego;

3) zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. J.K. - Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 442 (czterysta czterdzieści dwa) zł i 80 (osiemdziesiąt) gr, w tym 23 % podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za wniesienie i sporządzenie kasacji na rzecz skazanego K.J. jako wyznaczony jego obrońca z urzędu.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 marca 2017 r., sygn. akt IX K 735/15 Sąd Rejonowy w S. uznał K.J. za winnego tego, że: w dniu 5 października 2013 r. w S. w obrębie skrzyżowania dróg publicznych ul. H. i ul. G., kierując samochodem osobowym

marki VW Golf o nr rej.[...], umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierował w/w samochodem będąc w stanie nietrzeźwości wynoszącym 1,31 promila alkoholu we krwi, jadąc z wyłączonymi światłami mijania, ale i przekraczając dopuszczalną ustawowo na tym odcinku drogi prędkość, poruszając się z prędkością wynoszącą około 110 km/h w wyniku czego najechał na samochód marki Toyota Hiace o nr rej.[...], powodując tym samym nieumyślnie wypadek drogowy w wyniku którego, pasażerka samochodu marki Toyota – M.D. doznała obrażeń ciała w postaci urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego w TK kręgosłupa szyjnego asymetria szerokości stawu szyjowo - obrotowego po stronie lewej 1,2 mm, po stronie prawej 0,5 mm, ogólnego potłuczenia ciała, stłuczenia klatki piersiowej z bolesnością uciskową mostka, tkliwości okolicy kręgosłupa lędźwiowo - krzyżowego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu, zaś kierujący samochodem marki Toyota – J.D. na skutek tego wypadku doznał obrażeń ciała w postaci urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego bez zmian pourazowych, otarcia naskórka szyi po stronie lewej od pasów bezpieczeństwa, obrażenia bez utraty przytomności i bez zmian pourazowych w badaniach rtg, pourazowej dolegliwości bólowej klatki piersiowej, pourazowej dolegliwości bólowej i ograniczonej ruchomości kręgosłupa szyjnego wymagającego leczenia rehabilitacyjnego, a które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała w/w pokrzywdzonego na okres powyżej siedmiu dni, z kolei pasażer samochodu marki VW Golf – K.B. na skutek tego wypadku doznał obrażeń ciała w postaci urazu wielomiejscowego, pourazowych bólów nóg, żeber, pleców po stronie lewej, urazu głowy bez zmian pourazowych w badaniu TK, urazu kręgosłupa szyjnego z pęknięciem wyrostka poprzecznego VI kręgu szyjnego oraz wyrostka stawowego górnego prawego bez cech istotnego przemieszczenia, otwartego, wieloodłamowego złamania I stopnia trzonów obu kości przedramienia prawego – promieniowej i łokciowej, wymagającego leczenia operacyjnego – zespolenia kości promieniowej płytą rynienkową w dniu 21.10.2013 roku, złamania kości łonowej po stronie lewej, urazu klatki piersiowej z drobnymi pęcherzami rozedmowymi w segmentach szczytowych obu płuc, pęknięcia w obrębie żebra I po stronie lewej bez przemieszczenia elementów kostnych, powierzchownego obrażenia

obejmującego liczne okolice ciała, a które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej siedmiu dni, zaś pasażer samochodu marki VW Golf P.J. doznał obrażeń ciała w postaci otarcia naskórka na głowie, kończynie górnej prawej i kończynach dolnych, sińca na prawym przedramieniu, krwistego płynu w komorach mózgu, rozerwania korzenia krezki jelita cienkiego, podbiegnięcia krwawego krezki jelita cienkiego i grubego, wnęki śledziony oraz tkanek miękkich okołotrzustkowych, znacznej ilości wynaczynionej krwi w jamie brzusznej (około 1000 mililitrów), złamania trzech żeber po stronie prawej, przy czym w następstwie krwotoku do jamy brzusznej spowodowanego rozerwaniem korzenia krezki jelita cienkiego a tym samym w następstwie w/w wypadku, nastąpił zgon P.J., tj. przestępstwa z art. 177 § 1 k.k., art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 lat pozbawienia wolności; na mocy art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio.

Wyrok ten zaskarżył obrońca (ówczesnego) oskarżonego, który zarzucił temu orzeczeniu:

1. naruszenie art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. i 201 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z opinii Instytutu Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej i Toksykologii Sądowo-Lekarskiej [...] Uniwersytetu Medycznego w K. na okoliczność ustalenia przyczyn śmierci P.J. celem ustalenia czy śmierć pokrzywdzonego nastąpiła w wyniku wypadku czy też podczas wypadku doszło jedynie do uszkodzenia (nadpęknięcia, naruszenia ciągłości, która był a stanem niezagrażającym życiu) krezki jelita cienkiego, a jej pęknięcie jest skutkiem późniejszego pobicia pokrzywdzonego oraz czy jego śmierć pozostaje w adekwatnym związku przyczynowo - skutkowym z obrażeniami które poniósł na skutek wypadku;

2. art. 442 § 3 k.p.k. poprzez odstąpienie od wykonania zaleceń i zapatrywań prawnych Sądu odwoławczego co do dalszego postępowania w sprawie w zakresie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z instytutu wobec dalej nie wyjaśnionych przez biegłego P. pojawiających się wątpliwości co do istnienia bezpośredniego związku przyczynowego pomiędzy wypadkiem

a zgonem pokrzywdzonego wskutek pęknięcia korzenia krezki jelita cienkiego w zakresie kategoriycznego ustalenia czy pęknięcie krezki jelita cienkiego i w jego konsekwencji krwotokiem do jamy brzusznej;

3. rażącą niewspółmierność kary i środka karnego.

Apelację tą rozpoznał Sąd Okręgowy w K. w dniu 25 lipca 2017 r., sygn. akt VII Ka [...] /17, który wyrokiem w tym dniu wydanym utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od tego wyroku kasację wniosła obrońca skazanego, która podniosła w niej zarzuty rażącego naruszenia prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na:

1. naruszeniu art. 437 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i utrzymanie w mocy wyroku Sądu I instancji, mimo, że w sprawie wystąpiły przesłanki do uchylenia wyroku Sądu I instancji w postaci konieczności uzupełnienia materiału dowodowego - uzyskania w sprawie opinii nowego biegłego dotyczących możliwych przyczyn śmierci pokrzywdzonego P.J., które to ustalenia, dokonane w sposób kompletny, niebudzący wątpliwości i przy uwzględnieniu rozważenia wszelkich możliwych przyczyn śmierci pokrzywdzonego, prawidłowo ocenione przez Sąd orzekający, stanowiłyby dopiero podstawę ustalenia prawidłowej kwalifikacji prawnej oraz opisu czynu zarzucanego skazanemu, względnie, mimo że w sprawie wystąpiły przesłanki do zmiany wyroku i wymierzenia skazanemu łagodniejszej kary oraz środka karnego, a to z uwagi na okoliczności łagodzące niewzięte pod uwagę przez Sąd I instancji;

2. naruszeniu przepisów art. 4 i 7 k.p.k. przez dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego i uznanie, że nie budzi on wątpliwości i został zebrany w sposób wyczerpujący i w takim samym zakresie prawidłowo oceniony przez Sąd I instancji podczas gdy prawidłowa ocena tego materiału powinna prowadzić do przyjęcia, że wymaga on uzupełnienia w zakresie rozważenia możliwych przyczyn śmierci pokrzywdzonego, z uwzględnieniem pobicia, do którego doszło po wypadku komunikacyjnym w którym brał udział pokrzywdzony oraz że w sprawie występują okoliczności przemawiające za wymierzeniem skazanemu łagodniejszej kary i środków karnych;

3. naruszeniu przepisów postępowania poprzez naruszenie art. 2 § 2, art. 92 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 458 k.p.k. poprzez zaniechanie oparcia orzeczenia na całokształcie materiału dowodowego, w szczególności dotyczącego pobicia pokrzywdzonego P.J., podczas gdy prawidłowa analiza całego materiału dowodowego zebranego w postępowaniu pozwoliłaby na przyjęcie, że opinie biegłego wydane w sprawie nie stanowią wystarczającego dowodu, na którym można oprzeć merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy i że opinie te wymagają uzupełnienia poprzez nową opinię wydaną przez innego biegłego powołanego w sprawie, która uwzględniałaby okoliczności związane z pobiciem pokrzywdzonego, a tym samym odpowiadałaby w sposób wyczerpujący na pytanie o możliwe przyczyny śmierci pokrzywdzonego;

4. naruszeniu przepisów postępowania poprzez naruszenie art. 193 § 1 k.p.k. poprzez pominięcie w sprawie konieczności otrzymania wiadomości specjalnych posiadanych przez biegłego/biegłych, które do chwili obecnej nie zostały w sprawie zebrane, co nie pozwala na merytoryczne zakończenie sprawy;

5. naruszeniu przepisów postępowania poprzez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 435 § 3 k.p.k. poprzez brak wyczerpującego rozważenia i odniesienia się przez Sąd do wszystkich zawartych w apelacji zarzutów i wniosków, analizowanych przez pryzmat całości sprawy i treści złożonej apelacji co doprowadziło do wydania wyroku bez należytej analizy tych zarzutów oraz stanu faktycznego sprawy, i sporządzenia uzasadnienia wyroku w sposób lakoniczny, co uniemożliwia pełną jego merytoryczną weryfikację i odniesienie się do jego treści i wniosła o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Prokurator – w pisemnej odpowiedzi na kasację - wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, bo jedynie tak można ocenić podniesione w niej zarzuty.

Przystępując do oceny tych zarzutów, już na wstępie należy zauważyć, iż tylko jeden (piąty) zarzut tej kasacji spełnia (formalnie) wymogi wskazane w karnej ustawie procesowej dla zarzutów kasacyjnych. Zarzuty drugi, trzeci i czwarty tej

kasacji są – wbrew wymogom art. 519 k.p.k. - w istocie skierowane do wyroku Sądu I instancji nie będącego przedmiotem zaskarżenia kasacji. Sąd odwoławczy nie mógł bowiem samoistnie naruszyć przywołanych w podstawach prawnych tych zarzutów przepisów postępowania. Spełniał bowiem rolę sądu kontrolującego, w oparciu o obowiązujące w postępowaniu odwoławczym regulacje. Mógłby jako sąd kontrolujący zasadność wyroku Sądu *meriti*, w związku z wniesioną przez obrońcę oskarżonego apelacją, uchybić tym przywołanym przepisom, ale tylko wtedy, gdyby wydał wyrok reformatoryjny. Tymczasem Sąd Okręgowy nie poczynił żadnych zmian w orzeczeniu Sądu I instancji i utrzymał je w mocy. Nadto nie bez znaczenia dla oceny tych zarzutów kasacji pozostaje i to, że:

- naruszenie przepisów przywołanych w podstawach prawnych 3 i 4 zarzutu (wraz z art. 201 k.p.k.) obrońca wówczas oskarżonego zarzucał już w apelacji Sądowi Rejonowemu, jakkolwiek były one tam nieco inaczej motywowane to z pewnością dotyczyły tej samej kwestii, dotyczącej w istocie podważania poprawności ustalenia – poprzez zgłaszanie potrzeby dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii (innego niż ten, który taką opinię już w toku procesu opracował) biegłego – że śmierć pokrzywdzonego nastąpiła na skutek przypisanego skazanemu czynu, tj. w wyniku wypadku drogowego, który spowodował. W istocie odczytując ten zarzut kasacji w kontekście argumentów przywołanych w uzasadnieniu skargi, rację należy przyznać prokuratorowi, iż stanowi on z jednej strony próbę podważenia – w tym wskazanym zakresie dotyczącym przyczyny śmierci pokrzywdzonego – ustaleń faktycznych, będących podstawą wyroku Sądu *meriti*, z drugiej strony zaś próbę zainicjowania kolejnej kontroli instancyjnej tego orzeczenia, już w sprawie przecież dokonanej. Działania takie nie są jednak w kasacji dopuszczalne. Nie można bowiem w niej podnosić zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych tak wprost, jak i dla obejścia regulacji z art. 523 § 1 k.p.k., pod pozorem zarzutu obrazy przepisów prawa (postępowania czy materialnego). Kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu odwoławczego kończącego postępowanie, stąd też jej podstawy są ściśle określone. Służy ona bowiem tylko eliminowaniu z obrotu prawnego takich orzeczeń, które z racji na rangę uchybień, którymi są one dotknięte nie powinny funkcjonować w obrocie prawnym demokratycznego

państwa. Dlatego nie każde uchybienie, którym jest dotknięty wyrok sądu odwoławczego, może stanowić podstawę skutecznego zarzutu kasacji. Obok uchybień z art. 439 k.p.k. jedynie takie, które jest rażące i mogło mieć istotny wpływ na treść tego wyroku (art. 523 § 1 k.p.k.). Tymczasem argumentacja przytoczona w uzasadnieniu kasacji pozwala stwierdzić, że Skarżąca traktuje ją jako kolejny środek odwoławczy, który ma doprowadzić do powielenia kontroli instancyjnej. Tymczasem nie jest to na pewno – z woli ustawodawcy - funkcją kasacji;

- drugi zarzut kasacji także jest dotknięty podobnym mankamentem. Nadto w jego podstawie prawnej obrońca skazanego powołała dwa przepisy, co do których Sąd Okręgowy nie miał nawet okazji procesowej, by je naruszyć. Sąd ten przecież utrzymał zaskarżony wyrok w mocy, tym samym nie dokonał żadnych zmian w tym orzeczeniu. Nie przeprowadzał też sam uzupełniającego postępowania dowodowego, dokonywał jedynie kontroli instancyjnej wyroku Sądu *meriti*. W apelacji obrońca oskarżonego nie zarzucał też Sądowi *meriti*, by uchybił treści art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k., w tej sytuacji Sąd Odwoławczy tym bardziej nie mógł tych regulacji naruszyć, W konsekwencji w kasacji obrońca nie mogła zarzucać tylko samoistnej obrazy tych przepisów. W takim układzie procesowym mogła wytykać Sądowi odwoławczemu ich naruszenie, ale tylko w związku z innym przepisem (np. art. 440 k.p.k.), który obligował by Sąd odwoławczy do zajęcia się z urzędu okolicznością stanowiącą treść tego zarzutu kasacji, niezależnie od treści zarzutów podniesionych w apelacji. Tego jednak obrońca skazanego nie uczyniła.

Całkowicie bezzasadny jest też pierwszy zarzut kasacji. Wskazany w tym zarzucie przepis – jako określający rodzaje rozstrzygnięć sądu odwoławczego – nie może stanowić podstawy zarzutu kasacji w sytuacji (a taka zaistniała *in concreto*) w której wydane przez Sąd odwoławczy orzeczenie mieści się w katalogu tych rozstrzygnięć, o których mowa w tym przepisie. Nadto rozbudowany opis tego zarzutu także świadczy o tym, iż Skarżąca w tej formule próbuje nim zakwestionować poczynione przez Sąd *meriti*, a aprobowane przez Sąd odwoławczy ustalenia faktyczne dotyczące przyczyn śmierci pokrzywdzonego. Co więcej, opis tego zarzutu zawiera także i takie stwierdzenia, które mogą być nawet odczytane jako próba podważenia zasadności wymierzonej skazanemu kary, a w

takiej formule kwestionowanie współmierności kary na pewno też nie jest dopuszczalne w kasacji.

Wszystkie te wykazane powyżej okoliczności dowodzące wadliwego sposobu formułowania owych zarzutów kasacji mają dla oceny tej skargi pierwszorzędne znaczenie. Sąd Najwyższy przecież rozpoznaje kasację tylko w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435 k.p.k., art. 439 k.p.k. i art. 455 k.p.k.(art. 536 k.p.k.). Te wyjątkowe sytuacje *in concreto* nie wystąpiły, co oznacza, iż obowiązkiem, ale i (wyłącznym) uprawnieniem Sądu Najwyższego było rozpoznanie tych zarzutów kasacji tylko w takim kształcie, w którym je jedynie sformułowano. Sąd kasacyjny – wobec rygorów owej regulacji określającej granice rozpoznania kasacji – nie miał możliwości prawnych konwalidować tych zarzutów tak, by owe ustawowe wymagania określające funkcje i przedmiot kasacji respektowały.

Oczywiście bezzasadny jest również ostatni zarzut kasacji. Jest on wprawdzie formalnie poprawnie sformułowany, ale – w stwierdzonych okolicznościach –zupełnie nietrafiony merytorycznie.

Rację ma Skarżąca, ale tylko o tyle o ile podnosi lakoniczność uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego. Niemniej jednak taka jego cecha nie oznacza jeszcze, że Sąd ten uchybił – i to rażąco (a tylko wtedy zarzut taki mógłby być skuteczny kasacyjnie) tym przywołanym w podstawie prawnej omawianego zarzutu kasacji przepisom postępowania regulującym zasady kontroli instancyjnej, nie mówiąc już o tym (czego wymaga art. 523 § 1 k.p.k.), by to mogło mieć wpływ – i to istotny – na treść zaskarżonego kasacją orzeczenia. Nie ulega bowiem wątpliwości, że Sąd II instancji w tymże uzasadnieniu odniósł się do wszystkich zarzutów apelacji obrońcy i wykazał tychże bezzasadność. To, iż tak te zarzuty ocenił i uczynił to wbrew stanowisku obrońcy nie może jeszcze świadczyć o trafności omawianego zarzutu kasacji.

Zauważyć też należy, iż tak ostatni zarzut kasacji, jak i te go poprzedzające sprowadzają się w istocie do zakwestionowania opinii biegłego P.P. i wykazania potrzeby powołania nowego biegłego. Tymczasem Sąd I instancji realizując zalecenia Sądu odwoławczego zlecił temu biegłemu uzupełniającą (k.750) opinię.

Biegły ją sporządził (k. 760 - 763), w której doprecyzował miejsce pęknięcia jelita cienkiego i wykluczył, aby przyczyna śmierci pokrzywdzonego było jego pobicie (s. 5 i 6 tej opinii). Biegły był nadto słuchany przez Sąd na rozprawie w dniu 19 maja 2016 r. (k. 791), kiedy to powstrzymał swoje stanowisko co do charakteru stwierdzonych u pokrzywdzonego obrażeń oraz przyczyny jego śmierci. obrońca oskarżonego w piśmie z dnia 2 czerwca 2016 r. wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii instytutu, nie wykazując w tym piśmie dlaczego ocenia tą dotychczasową opinię za „niepełna lub niejasną”, tak jak to wymaga art. 201 k.p.k. (por. k. 797 - 798). W tej sytuacji Sąd meriti zasadnie wniosek ten oddalił, jako w istocie zmierzający li tylko do przedłużenia postępowania (k.853). Również i w kasacji obrońca nie wskazała – podnosząc omówione powyżej zarzuty – takich okoliczności, które świadczyłyby o tym, iż faktycznie zaistniały warunki, wskazane w owym art. 201 k.p.k., implikujące potrzebę powołania dowodu z opinii instytutu. Nie wykazała nadal tego, by ta opinia biegłego P. była niepełna i niejasna. Tymczasem analiza tej opinii prowadzi do oczywistych wniosków co do trafności jej oceny dokonanej przez Sąd meriti i aprobowanej przez Sąd odwoławczy. Wszystkie te względy zadecydowały o uznaniu oczywistej bezzasadności wniesionej przez obrońcę skazanego kasacji.

Zauważyć nadto należy, iż obrońca skazanego w piśmie skierowanym do Sądu Najwyższego w dniu 23 kwietnia 2018 r. (k. 15 akt Sądu Najwyższego) krytycznie oceniła wskazane przez prokuratora w odpowiedzi na kasację argumenty, a nadto zauważyła, iż już po wniesieniu kasacji otrzymała informacje od matki skazanego i jego byłej żony, których zeznania mogły by być pomocne w ustaleniu stanu faktycznego dotyczącego przyczyn śmierci pokrzywdzonego. Niezależnie od tego, iż niezrozumiałym (co najmniej jest zaniechanie zgłoszenia tych dowodów na etapie postępowania jurysdykcyjnego poprzedzającego wydanie zaskarżonego wyroku, pomimo jego powielania i niewątpliwej długotrwałości) to oczywiste jest, iż postępowanie kasacyjne nie jest już tą fazą procesu w której byłoby możliwe przeprowadzanie takich (czy innych) dowodów mających wykazywać zasadność, bądź jej brak postawionych oskarżonym w tym postępowaniu zarzutów. Przedmiotem kasacji jest wyrok Sądu odwoławczego i to on podlega kontroli kasacyjnej i to tylko w kontekście zarzutów, które zostały w

kasacji podniesione, jak również tych zaszłości dowodowych, które ten wyrok poprzedzały. Zaistnienie, czy ujawnienie innych dowodów mających znaczenie w sprawie – już po wydaniu wyroku przez Sąd odwoławczy – może więc być tylko rozpatrywane jako (ewentualna) podstawa do wznowienia postępowania, oczywiście z wszystkimi tego obostrzeniami o których stanowi przepis art. 540 § 2 k.p.k.

Z uwagi na sytuację majątkową skazanego należało zwolnić go od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

O wynagrodzeniu należnym jego obrońcy orzeczono w oparciu o treść art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z; 17 ust.3 ppkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu (Dz. U. 2016 poz.1714).

a.ł.